

William Hogarth, 'The rake's progress: the tavern scene'. © r

Gezegend zij de schelm

Roman - Wat kan Martin Michael Driessen vertellen. Hij vertelt zo goed dat je zou vergeten dat hij nog beter schrijft. *De heilige* is een verademing, maar ook een opgave.

GUINEVERE CLAEYS

Voor Martin Michael Driessen ontdekte wat een schrijver hij is, regisseerde hij opera's. De Nederlander die in de taal van zijn moeder dramaturgie ging studeren in München, bouwde daar een succesvolle podiumcarrière op. Pas op zijn 45ste, en kort na het verlies van zijn zoon, debuteerde hij met de fantastische

ridderroman *Gars*. Hij zei daarover: 'Ik ben *Gars* begonnen schrijven vanuit een machteloze woede tegenover het noodlot.' Daar is hij nooit mee gestopt. De volgende twintig jaar zou hij woedende verhalen blijven schrijven over en tegen dat noodlot. Jozef die zijn pleegzoon Jezus ontvoert om hem te behoeden voor die voorspelde dood; twee soldatenbroers die in ijtempo hun positie berekenen in afwachting van de bevelhebber die elke vierde soldaat wil laten executeren; een alcoholverslaafde acteur die tijdens een solitaire kanotocht zijn laatste fles whisky vol goede voornemens in de rivier gooit en door diezelfde fles fataal achtervolgd wordt. Met dat laatste verhaal opende hij de buitengewone novellebundel *Risieren*, waarmee hij de ECI-literatuurprijs won en de Libris ontrect niet - *Risieren* mocht als novellebundel

niet deelnemen, terwijl je het niet zo goed als een romanbundel had kunnen zien.

Schurk

En daar is nu *De heilige*. 'Een schelmenroman.' Driessen houdt van duidelijke genrebepalende ondertitels, hij wil dat je weet waaraan je begint. Laat over zijn boeken geen twijfel bestaan. Ook binnenin geeft hij door voortdurende voorafspiegelingen de plot weg. Liever dan spanningsbogen bouwt de schrijver-regisseur vernuftige composities.

Zoals meestal bij Driessen speelt *De heilige* zich elders en vroeger af. Een verhaal moet voor Driessen soeverein zijn, en dus tijdloos en universeel. Zo lezen we de onwaarschijnlijke memoires van de Franse Donatien, een innemende en zelfingenomen molenaarszoon, geboren in het jaar van de Franse Revolutie. Donatien is wat we noemen een schelm, te zeggen: even onbetrouwbaar als onweerstaanbaar. In de bevrijde nadagen van zijn tijd verklaart hij zich zonder vrees en vol verlangen tot 'speelbal van het onbestendige, veranderlijke en beweeglijke'. Schromeloos zoekt Donatien het geluk

Liever dan spanningsbogen bouwt de schrijver-regisseur vernuftige composities

en de roem, waarvan hij vindt dat hij het verdient. Voor de rest heeft hij weinig bedoelingen, slechte noch goeie. 'Zingeving is verregaand een kwestie van toeval', leert hij ons. 'Planmatig is alleen de wens niet te pletter te vallen, en je op makkelijke wijze te verplaatsen door de jungle.'

De fantastische schurk redt en breekt mensen, moordt en bemint, vrouwen en mannen, kruist het pad van Victor Hugo en Toergenjev, helpt Francis Beaufort de kracht van de wind te meten, en zet zijn eigen heiligverklaring op de sporen. Maar kijk nu, ook de beweeglijke Donatien wordt ingehaald door het verleden. Net wanneer je samen met hem denkt eraan te ontsnappen, is daar dat noodlot weer. Dat was voorspeld, en toch was je hoop gaan koesteren. Het is het leven zelf. Je hoeft het een operaregisseur niet te zeggen.

Trauma

Martin Michael Driessen van alle pogingen om de tijdgeest of de tegenwoordige mens te vatten. Dat is een verademing, en ook een opgave.

Vast zoek je als lezer te hard naar rendement, in de vorm van zelfkennis, of troost. Vast wil de lezer te zeer alleen over zichzelf lezen. En elk boek dat ons luie inlevingsvermogen traint middels een oefening vanop grotere afstand, is welkom. Dat neemt niet weg dat het al eens doorblijven is in deze genre-oefening. Zeker in het uitgesponnen deel over Donatien bestaan als struikrover is

het zonder aanknopingspunten even volhardend. Dat doe je, met dank aan het uitzonderlijke schrijven.

Erna wordt je beloofd met een heerlijk derde deel. Opmerkelijk daar is de cruciale anekdote die Donatien al bijna op het eind en terloops vertelt. Hoe zijn vader hem als kind eens aanspoorde hoog van de molen te springen en vervolgens, lachend, toch niet opving. Door deze herinnering, die alle schijn heeft van een wezensbepalend trauma, maar een half paragraafje te gunnen, lijkt Driessen de lezer alweer een lesje te leren. Al krijgt die lezer in dat derde deel ook lekker veel existentiële houvast toegestopt. 'Alles wat onontkoombaar is, boezemt ons angst in, ook het geluk.' Daar kunnen we wat mee. Zeker ook tijdloze boeken zijn bij uitstek eigentijds.

★★★★★

Martin Michael Driessen
De heilige. Een schelmenroman
Van Oorschof, 234 blz.,
22,50 € (e-boek 10 €)

